هنر کاربردی ایران در بازار هنر اتریش: پتانسیل‌های اقتصادی و فرهنگی صنایع دستی(ویراست اول)

۱. درآمد: صنایع دستی ایران به مثابه هنر کاربردی

صنایع دستی ایران، از فرش دستباف، گلیم، جاجیم، ترمه و ابریشم‌بافی گرفته تا هنر میناکاری، خاتم‌کاری، قلم‌زنی، سفالگری، پارچه‌بافی سنتی و فلزکاری، همواره پتانسیل‌های اقتصادی و فرهنگی بالایی در بازارهای اتریش داشته‌اند. این اقلام به عنوان «هنر کاربردی» (Applied Art) طبقه‌بندی می‌شوند و واجد ارزش‌های پایدار زیست‌محیطی، اصالت فرهنگی، کیفیت هنری دستی و دانش سنتی هستند [۱].

۲. جایگاه نمادین فرش ایرانی در فرهنگ و موزه‌های اتریش

فرش ایرانی به عنوان پرچمدار حوزه صنایع دستی، بیش از یک قرن است که در دکوراسیون داخلی خانه‌ها، قصرها، هتل‌ها، موزه‌ها و مجموعه‌های خصوصی اتریشی جایگاهی نمادین از رفاه، سلیقه نخبگانی، ارتباط با فرهنگ شرقی و سرمایه‌گذاری بلندمدت دارد. مجموعه‌های تاریخی و غنی در موزه هنرهای کاربردی وین **(MAK)** شامل فرش‌های صفوی، قاجار، مملوکی و معاصر است که به عنوان الگوهای الهام‌بخش برای طراحان، هنرمندان و پژوهشگران اتریشی مورد مطالعه قرار می‌گیرند و در نمایشگاه‌های دائمی و موقت به نمایش گذاشته می‌شوند.

۳. چالش بازطراحی و انطباق با سبک زندگی روز اروپا

چالش فعلی صنایع دستی ایران در بازار اتریش، ضرورت بازطراحی (redesign) و انطباق فرمی با سبک زندگی مینیمالیستی، مدرن، پایدار (sustainable) و فضاهای شهری کوچک اروپای امروز است؛ بدون آنکه هویت اصیل، تکنیک‌های دستی دقیق و مواد سنتی از بین برود. با این حال، مصرف‌کننده اتریشی به دلیل آگاهی بالا از مسائل محیط زیستی، حقوق کارگر، تولید اخلاقی و قابلیت پیگیری اصالت کالا، برای رنگ‌های طبیعی گیاهی، الیاف ارگانیک، فرآیند تولید عادلانه (Fair Trade) و داستان فرهنگی، تاریخی و اساطیری پشت هر قطعه ارزش مادی و معنوی بالایی قائل است [۲].

٤. راهبردهای همکاری و ایجاد نشان‌های مشترک تجاری با همکاری طراحان اتریشی

برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی صنایع دستی در اتاق بازرگانی اتریش (WKO - Wirtschaftskammer MAK،Österreich) ، گالری‌های کاربردی و رویدادهای تجاری، نشان‌دهنده تمایل جدی به توسعه مبادلات تجاری، ایجاد برندهای مشترک، حمایت از واردات مستقیم از کارگاه‌های ایرانی و همکاری با طراحان اتریشی برای تلفیق الگوهای سنتی با فرم‌های مدرن مبلمان، لامپ، دکوراسیون داخلی و اکسسوری است. از منظر فرهنگی، این اقلام به عنوان سفرای بصری و ملموس ایران در خانه‌ها، ادارات، فضاهای عمومی و مجموعه‌های خصوصی اتریشی عمل می‌کنند و هر قطعه از آن‌ها بخشی از تاریخ، اسطوره‌شناسی، جغرافیای زیستی (مانند نقش‌مایه‌های اساطیری، گل و مرغ، شکارگاه، هندسه مقدس و الگوهای اقلیمی) و دانش سنتی نسل‌های ایرانی را به جامعه میزبان منتقل می‌سازد. پروژه‌هایی مانند همکاری با طراحان اتریشی برای ایجاد سری‌های محدود (limited editions) یا ادغام الگوهای ایرانی در طراحی معاصر، پتانسیل‌های اقتصادی قابل توجهی ایجاد کرده و به حفظ فنون سنتی در ایران کمک می‌کند.

٥. زنده نگه‌داشتن سنت ایرانی در زندگی رومزه اروپایی

هنر کاربردی ایران در بازار اتریش نه تنها منبع درآمدزایی اقتصادی، پایدار و فرهنگی است، بلکه به عنوان پلی غنی، ارزش‌های اصیل ایرانی را در فضای زندگی روزمره اروپایی زنده نگه داشته، به گفتگوی مداوم میان سنت و مدرنیته کمک کرده و درک متقابل را تقویت می‌نماید.

منابع و مآخذ:

- [1] MAK Vienna collections on Persian and Islamic applied arts, carpets and textiles.
- [2] WKO (Austrian Chamber of Commerce) reports on handicraft trade, exhibitions, fair trade initiatives and MAK exhibition documentation on oriental carpets.